

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.305/2010/9. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Séllei Imre ügyvéd (5000 Szolnok, Arany János utca 16.) által képviselt felperes neve, címe felperesnek, a dr. É. Gy.-né jogtanácsos ügyintézője mellett a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztályának Jogi Képviselési Osztálya (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4.) által képviselt alperes neve alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt indított perében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 11.P.20.059/2009/23. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az ítéltábla a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 37 500 (harminchétezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak - az állami adóhatóság felhívására az abban megjelölt módon és határidőn belül - 90 000 (kilencvenezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes egyéni vállalkozóként végzett munkát az **gazdasági társaság** részére vagyonvédelmi területvezetői munkakörben.

A felperest 2002. március hó 13. napján őrizetbe vették, majd 2002. március hó 15. napjától 2002. április hó 29. napjáig előzetes letartóztatásban volt, ezt követően pedig lakhelyelhagyási tilalom alatt állt. A Sz. Városi Bíróság az 1.B...../2006/42. számú ítéletével a felperest az ellene emelt vád alól bizonyítottság hiányában felmentette, a J. Megyei

Bíróság a 2008. április hó 25. napján kelt a 1.Bf...../2008/7. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az előzetes letartóztatás első napjaiban a felperes foglalkoztatását megszüntették, mivel a vagyonőri foglalkozáshoz fedhetetlenség szükséges, ami a büntetőeljárás megindulása és a bűncselekmény elkövetésével történt gyanúsítás következtében elveszett. A büntetőeljárás alatt a felperes a lakhelyelhagyási tilalom mellett sem tudta a kereső tevékenységét folytatni, majd hosszabb ideig csak alkalmi munkát kapott, jövedelme a korábban elért jövedelemhez képest lecsökkent.

Az előzetes letartóztatás alatt a felperest az azzal köztudomásúlag együtt járó hátrányokat meghaladó pszichikai, illetve fizikai sérelem nem érte. Előzetes letartóztatásából szabadulva egy ideig befelé fordult, depressziós tünetei voltak, ám orvosi kezelésre és gyógyszeres kezelésre nem szorult.

A felperes a keresetében 6 000 000 Ft nem vagyoni és az előzetes letartóztatás ideje alatt elmaradt jövedelme miatt 400 000 Ft vagyoni kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes a kereset jogalapját elismerte, csupán az összegszerűségét vitatta, azt 300 000 Ft nem vagyoni kártalanítást meghaladóan elutasítani kérte.

Az elsőfokú bíróság a 23. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 500 000 Ft tőkét és 50 000 Ft perköltséget, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 354 000 Ft kereseti illeték államnak való megtérítésére, valamint megállapította, 30 000 Ft kereseti illetéket az állam visel.

Határozatának indokolása szerint a kártalanítás csak az előzetes letartóztatásért jár, ellenben a büntetőeljárással esetlegesen okozati összefüggésben bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni hátrányok miatt az alperes kártalanítási kötelezettséggel nem tartozik. Az elsőfokú bíróság a tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a felperes foglalkoztatása a vagyonőri munkához szükséges fedhetetlenség elvesztése miatt szűnt meg, azaz önmagában a büntetőeljárás megindítása miatt. Erre tekintettel találta alaptalannak a felperes kereseti kérelmét a vagyoni kártalanítás iránti részben.

A követelt nem vagyoni kártalanítást megalapozó hátrányok a felperest nem csak az előzetes letartóztatás, hanem a 6 évig tartó büntetőeljárás során érték, amelyek közül csak az előzetes letartóztatás ténye miatti nem vagyoni hátrányok voltak figyelembe vehetőek. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felperest az előzetes letartóztatással általában együtt járó köztudomású hátrányokat meghaladó nem vagyoni hátrány nem érte, ezért a személyes szabadság megvonásának viszonylag rövidebb időtartamára is figyelemmel az ítélkezési gyakorlathoz igazodva 500 000 Ft kárpótlást talált alkalmasnak az előzetes letartóztatás során elszenvedett hátrányok kompenzálására.

A túlnyomórészt pervesztes felperes a Pp. 81. §-a alapján köteles az alperes javára perköltséget fizetni, valamint az elsőfokú bíróság a pernyertesség-pervesztesség arányában rendelkezett a feljegyzett illeték viseléséről.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és a javára megítélt kártalanítás összegének 2 000 000 Ft-ra történő felemelését, a perköltség alóli mentesítését, valamint a megtérítendő kereseti illeték mérséklését kérte. Sérelmezte, hogy részére vagyoni kártalanítást nem állapított meg az elsőfokú bíróság, hiszen 45 napon keresztül kereső foglalkozást nem tudott folytatni, ahogy a vele szemben elrendelt lakhelyelhagyási tilalom is akadályozta annak folytatásában. Az előzetes letartóztatás okozta jövedelem-veszteség meghatározása még szélesebb bizonyítás lefolytatása útján sem lehetséges, ezért a Ptk. 359. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 206. §-ának (3) bekezdése alapján a per összes körülményeinek mérlegelésével kell meghatározni a teljes anyagi kárpótlására alkalmas összeget.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte a felperes perköltségében történő marasztalása mellett. Álláspontja szerint a felperes javára megállapított marasztalás összege megfelelő, amelynek meghatározása során helyesen hagyta figyelmen kívül az elsőfokú bíróság az őrizettel, a lakhelyelhagyási tilalommal és magával a büntetőeljárással okozott sérelmeket. A felperes az elmaradt jövedelmére nem tarthat igényt, mert a foglalkoztatásának megszűnésére a büntetőeljárás miatt került sor, az általános kártérítés szabályai alkalmazásának a jelen perben amúgy sincs helye.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét a fellebbezett részt meghaladóan elutasító rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezést alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helyes jogi indokolással alátámasztott helytálló következtetésre jutott.

A felperest a Be. 580. §-a (1) bekezdésének II/a) pontja alapján kártalanítás illeti meg az előzetes letartóztatásért, mivel őt a büntetőügyben eljáró bíróság felmentette. A kártalanítást az állam köteles megfizetni a Be. 584. §-ának (4) bekezdése alapján, aminek módjára és mértékére a Be. 582. §-ának (1) bekezdése értelmében a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségére vonatkozó rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A kártalanítás iránt indult perben - a kártérítés általános szabályaitól eltérően - az alperes helytállási kötelezettsége független a büntetőeljárást lefolytató szervek esetleges jogellenes és felróható magatartásától, ezért értelemszerűen kimentésre sem kerülhet sor.

A fenti rendelkezések értelmében a felperes kizárólag az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben keletkezett kára miatt igényelhetett kártalanítást az alperestől, amivel összefüggésben az ítélet tábla utal a BDT 2007/1514. szám alatt közzétett eseti döntés által szemléltetett következetes bírói gyakorlatra: „Nem jár kártalanítás olyan vagyoni és nem

vagyoni hátrányokért, amelyek a lefolytatott büntetőeljárással okozati összefüggésben állnak, de ezen belül az előzetes letartóztatással nem.", valamint a BDT 2007/1515. szám alatti eseti döntésre: „A kártalanítási perben a szabadságelvonás tényének és tartamának van jelentősége.” A felperes emiatt a fellebbezésében is képviselt álláspontjával ellentétben a büntetőeljárással, valamint a vele szemben elrendelt lakhelyelhagyási tilalommal összefüggésben őt ért hátrányok miatti kártalanításra az ezt lehetővé tévő jogszabályi rendelkezés hiányában nem tarthatott igényt.

A felperes másfél hónapig volt előzetes letartóztatásban. A Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valóban fogadhatja el, ezekre vonatkozóan bizonyítási eljárás lefolytatása sem szükséges. Általános szabályként köztudomásúnak tekinthető minden olyan tény, ami a társadalom egy része előtt olyan mértékben ismeretes, hogy azt valóságnak fogadják el. A Be. 580. §-ának rendelkezéseire alapított kártalanítási perekben kialakult ítélkezési gyakorlat ilyen köztudomású ténynek tekinti azt, hogy a személyi szabadság viszonylag hosszabb tartamú jelentős korlátozása fizikai és pszichikai vonatkozásban is egyaránt megterhelő és a személyiségre káros. Az ártatlanul elszenvedett fogvatartás tehát már önmagában megalapozza a nem vagyoni kárpótlás iránti igényt. A kártalanítás összegének megállapításánál azonban minden esetben az adott ügy körülményeit, valamint a károsult által bizonyított hátrányokat kell mérlegelni, figyelemmel a sérelem bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyokra is.

A szabadságelvonással rendszerint együtt járó hátrálynak tekintendők az előzetes letartóztatás ideje alatt a büntetés-végrehajtási intézetben való elhelyezésből adódó pszichés megterhelést is jelentő fizikai kényelmetlenségek, a börtönviszonyokra jellemző kényszerű összezártság és kiszolgáltatottság, olykor még atrocitások is, a családtól elszakadás, a velük való kapcsolattartás lehetőségének korlátozottsága, a munkahelyen és a lakókörnyezetben az előzetes letartóztatás hírének elterjedése és ezzel összefüggésben a társadalmi értékítélet kedvezőtlenebbé válása, s hogy a mindezek folyamán elszenvedett sérülések a szabadulást követő életvitelben, az elhelyezkedésben és a munkavégzésben is hátrányt jelentenek.

Az adott esetben a felperes a szabadságelvonással rendszerint együtt járó ezen hátrányoknál súlyosabb sérelmeket nem bizonyított, ilyenekre nem is hivatkozott, ezért az elsőfokú bíróság az előzetes letartóztatás jelentette szabadságmegvonás időtartamára tekintettel, és emellett értékelve a felperest ért köztudomású sérelmeket, valamint az igényérvényesítés időpontjában fennálló ár- és érték-viszonyokra is figyelemmel helytállóan állapította meg a kártalanítás összegét, az az elszenvedett sérelmekkel arányban áll, és ami szükséges, de egyben elegendő is a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásához. Az elsőfokú bíróság által meghatározott összegű nem vagyoni kártalanítás a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatnak és az annak megfelelő egységes megítélés követelményének is megfelel, figyelemmel például a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.725/2009/5. szám alatt meghozott ítéletére is, amely ügyben a 2002. március hó 15. napjától 2002. április hó 29. napjáig tartó előzetes letartóztatásban volt rendőr foglalkozású felperes javára, aki emiatti többlethátrányt ugyancsak nem igazolt, szintén 500 000 Ft nem vagyoni kártalanítás került megítélésre.

A felperes a keresetlevélben írtak szerint a 400 000 Ft-ban meghatározott vagyoni kártalanításra azért tartott igényt, mert az előzetes letartóztatásának 49 napos (sic) ideje alatt nem tudott munkát végezni az **gazdasági társaság** részére, ahonnan a havi 150 000 - 200 000 Ft-os jövedelem mellett korlátlan gépjárműhasználat és a mobiltelefon térítés nélküli használata is megillette. Kétségtelen, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint az előzetes letartóztatás - ténylegesen - 46 napos időtartama alatt a felperes jövedelemben nem részesült, de nem azért, mert az előzetes letartóztatás miatt a kereső foglalkozásának folytatásában fizikailag akadályozott volt, hanem azért, mert a munkavégzésre irányuló megbízási jogviszonya az **gazdasági társaság** részéről megszüntetésre került. A jogviszony megszüntetésére pedig - amint erre az elsőfokú bíróság helytállóan rámutatott - nem önmagában az előzetes letartóztatással, hanem a folyamatban lévő büntetőeljárással összefüggésben került sor, ezért az **gazdasági társaság**-nél megkeresni elmulasztott jövedelemért az alperest önmagában az okozati összefüggés, mint a kártalanítási kötelezettség megállapításához szükséges egyik konjunktív feltétel hiányában nem terheli helytállási kötelezettség.

A **gazdasági társaság 2**-n keresztül elérhető jövedelemre való hivatkozás új tény állításának minősül a felperes részéről, az elsőfokú eljárás során ugyanis a betéti társaságon keresztül szerzett jövedelem kiesését nem állította, erre kártalanítás iránti igényt sem alapozott (a betéti társaság neve dr. **Sz. E.** tanúvallomásában hangzott el először, és a felperes jogi képviselője anélkül kérte a társaság 2001. évi adózására vonatkozó iratainak a beszerzését, hogy ezzel összefüggésben bármilyen tényt állított vagy igényt érvényesített volna), ezért a fellebbezésben erre tekintettel állított 100 000 Ft elmaradt jövedelemre való hivatkozást a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése kizárta. Ennek ellenére megjegyzi az ítéletábra, hogy egyrészt a **gazdasági társaság 2** (volt **gazdasági társaság3**) nem azonos a felperessel, így önmagában a betéti társaság árbevételére való hivatkozás a felperes oldalán bekövetkezett kárt nem alapoz meg, másrészt az adóhatóság által közölt adatok szerint a 788 000 Ft-os összeg a betéti társaság 2001. évi adójának az alapját jelentette, ezért a felperes oldalán az előzetes letartóztatás másfél hónapos idejére mechanikusan kiszámolt 100 000 Ft nyilvánvalóan eltúlzott.

A felperes által alkalmazni kért Ptk. 359. §-ának (1) és a Pp. 206. §-ának (3) bekezdéseivel összefüggésben - túl azon, hogy a vagyoni kártalanítás iránti igény nem a bizonyítatlanság okán, hanem az okozati összefüggés hiánya miatt került elutasításra - az ítéletábra az alperes fellebbezési ellenkérelmében felhívott eseti döntésekre utal, amelyek a BH 2000/541. (A kár mértékét a kártérítést igénylő félnek kell bizonyítania. Általános kártérítés megállapítására mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki.) és a BH 2003/249. (Általános kártérítés megállapítására nem kerülhet sor csupán azért, mert a kár mértékének megállapítása hosszadalmas, vagy esetleg terjedelmes bizonyítási eljárást tenne szükségessé.) szám alatt kerültek közzétételre.

Mivel a fellebbezés a per főtárgya tekintetében nem volt eredményes, ezért nem kerülhetett sor a felperest terhelő perköltség megfizetésének mellőzésére és a le nem rótt kereseti illeték leszállítására sem.

A leírtak miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak fellebbezett részében a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezési eljárásban a felperes pervesztes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes javára perköltséget fizetni. Ennek összegét az ítéltábla a Pp. 67. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

A felperes a per tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének I) pontja - miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles megtéríteni.

Debrecen, 2010. július hó 6. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál s.k. előadó bíró, dr. Riczu András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -